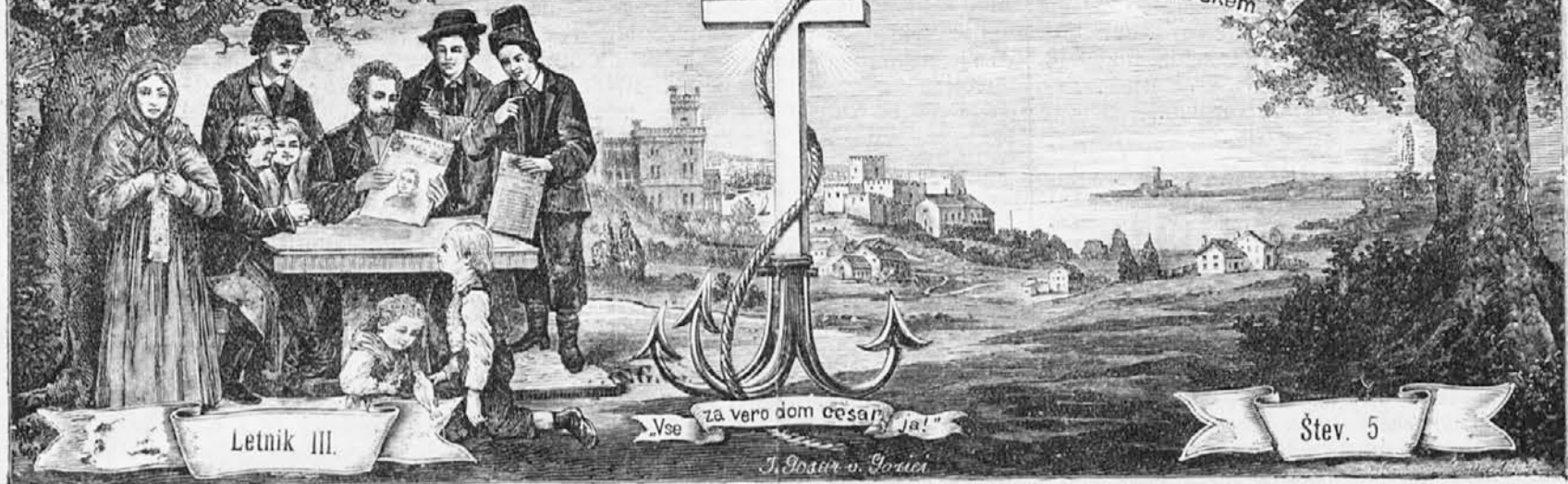

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu.
Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se prodajajo v šolskih in nunskih ulicah po 4 nov.

V Gorici, dne 14. februarja 1895.

Uredništvo in upravništvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglašje in naznanila sprejema upravništvo po pogodbi.

Ne ena, ne dve, ampak tri stranke!

Najbolj očiten dokaz, kako neadini smo Slovenci, je pač, da še zdaj nismo edini o tem, koliko strank imamo v lastni hiši!

Nahajajo se med nami gospodje, ki pravijo, da vsi Slovenci smo le ena stranka t. j. vsi smo verni katoličani, vsi pravi rodoljubi pa zvesti Avstrijci. Liberalstva v pravem pomenu iščimo pri tujcih: v Italiji, na Francoskem, na Nemškem — na Slovenskem liberalstva ni! Slovenci, kakor sploh Slovani, so po krvi tako krščanski, da jim ni moč zatajiti sv. vere. Liberalizem je mej Slovenci staknil še le nesrečni gorški prerok — dr. Mahnič! Izvil ga je siloma iz nekaterih pesnikov in pisateljev. Pred njim — kdo je sploh niti sanjal kaj liberalnega! Liberalizem je na Slovenskem — umetna laž! V resnici smo vsi enih misli. Neki gospod iz Gorice je pred meseci zatrjeval na nekem shodu: Na Goriškem je vse v miru, o kaki stranki, ki bi se drznila celo misliti proti avtoriteti vladajočih politikov, ni duha ne sluha! — Pač pa — tako se nas straši — če se hudiča vedno slika na steno, se konečno vender zna prikazati. Kdor vedno draži z liberalstvom, znal bi liberalno pošast venderle izzvati iz groba, in potem — gorje domovini, a za vse zlo odgovoren bo le imenovani doktor in njegovi učenci! Zatorej . . .

Mi pa smo do danes trdili, da poleg katoličanov na Slovenskem živijo, pišejo in politikujejo tudi pravi pravcati liberalci. Za liberalno stranko smo namreč imeli tisto, ki se je pred leti v Ljubljani sama krstila za narodno-napredno, tisto stranko, ki se ni vdeležila slov. katoliškega shoda, niti sprejela njegovih resolucij, ki je ravno povodom kat. shoda in potem tako strastno divjala proti ljubljanskemu škofu in tistim gospodom, kateri so prevzeli dejansko izvrševanje katoliškega programa. Pa ne . . . oni so vender vedno še hoteli veljati za katoličane, in sicer za edino prave katoličane, mej tem ko mi . . . no, niti Kristusovega evangelija ne razumemo, ki je baje le evangelij — ljubezni! Zato so ta gospoda celo pozdravili niževavstrijski katoliški shod na Dunaji, ki so se ga vdeležili — kardinali in škofje. Tiste dni je svet pričakoval, da bodo spodje, kakor dr. Tavčar, Luka Svetec, dr. Frančič, v kratkem imenovani za kake apostolske protonotarje ali vsaj da pride kateri kardinal v Ljubljano pripet jim na prsi križec „pro Ecclesia et Pontifice.“

No pa, še tisti mesec so gospoda sklicali v Ljubljano shod slovenskih „zaupnih mož“. Človek bi bil mislil, da bi se kateri „zaupni mož“ našel tudi mej nami t. j. mej gospodi, ki izdajajo in pišejo nad polovico slovenskih listov. Pa ne — gospoda so ho-

teli sami „zaupno“ zborovati in preziraje nas, najbrže dokazati, da — liberalcev na Slovenskem ni! — A glejte, v tem ko so se „zaupno“ posvetovali o slovenski edinstvi, je začelo mej njimi samimi kaj neljubo vreti, in konec vse komedije je bil, da na istem shodu, ki je imel vse slovenske pameti in volje poviti v eno zibelj, se je v začudenje vsega sveta porodila slovenem nova, tretja stranka — radikalna. Vdarili so gospodje iz Trsta in — liberalna baraka slovenska se je razklala na dvoje.

Od tistega dne govorimo mi ne o dveh, ampak o treh slovenskih strankah: o katoliški, o liberalni in o radikalni. Duhovni očetje te poslednje so gospodje: Fr. Podgornik, dva . . . duhovnika, in nekateri drugi gospodje. S to stranko se je zavezalo okoli sedemdeset velikošolcev na Dunaji t. j. gospodov, ki bodo za pet — šest let po Slovenskem poslovali kot sodniki, odvetniki, profesorji, zdravniki. List, kateri služi ti stranki, je „Slovanski Svet“, kateremu čveteri „Edinost“. V kratkem se zna roditi kaj novega.

Kakšna bo slovenska radikalna stranka? — Ona bo, kakor se pravi, odločna t. j. z nami klerikalci, latinizatorji, se ne bo nikdar pogajala, ampak preganjala nas, zatirala, dokler nas — zatre. O kaki spravi, o koaliciji, o kompromisih, o zaupnih shodih ne bo hotela nič vedeti: ali pokorite se nam, ali cepec!! Radikalna stranka bo proti škofom prav tako, kakor je bil vedno proti njim „Slovanski Svet“; kajti škofje se protivijo papeževim naredbam, se zavezujejo z Bismarckom, izdajajo slovenstvo! Zatorej bo radikalna stranka proti Cerkev, katere ni brez škofov, bo proti veri, katere učitelji so škofje. Vender radikalna stranka bo hotela vedno še imeti neko vero, pa svojo t. j. za zdaj bo skušala po vzgledu „Sl. Sveta“ Slovence ogrevati za „cirilo-metodijsko“ ali recimo za rusko cerkev; v Trstu so se vže začeli oglašati za staroversko cerkev. Vender staroverstvo ni njen namen — to jim bo služilo le kot sredstvo proti rimsko-katoliški cerkvi. Cirilo-metodijska cerkev je le pesek v oči! Razume se konečno, da radikalna stranka bo imela srce v vseslovanstvu; Avstrija jo bo zanimala le toliko, da bodo gledali, kaj delajo nemški in italijanski „neodrešenci“. Njim velja namreč načelo: če se drugi narodje hujskajo proti Avstriji, hujskajmo mi še Slovanstvo. To načelo pa pomeni konec slavne naše Avstrije.

Primorski Slovenci — taka bo radikalna stranka! Pazite pač, da se ne zapletete v njene zanjke. Njenih listov, njenih shodov ogibajte se, a tem tesnejše oklepajte se tistih, ki vam priporočajo pokorsčino do škofov in Cerkev!

Stroški pri notarju.

Marsikdo iz naših bravcev poreče, ko zagleda napis: „Stroški pri notarju so večkrat brezpotrebni in vselej preveliki.“ Da, tako je! Stroški pri notarju so večkrat brezpotrebni, posebno, kjer se gre za male svote, bil bi lahko vsaki sam spisal in podpisal pogodnico in ni bilo treba h notarju, kjer se je plačalo 10 — 15 gl., ko morda blago, ni veljalo dobrih 30 gl. Ali postava je taka, da zahteva za vsako pogodnico notarja. Ta postava ni več modra, kar je celo vlada sama priznala in državni zbor je dovolil, naj se odpravi posilna legalizacija za male svote v onih deželah, kjer bi deželni zbor to sklenil. To olajšanje bi prav prišlo posebno v bogemu kmečkemu ljudstvu, ki ima na vseh straneh in koncih stroškov več ko dohodkov. Upati je bilo torej, da bodo zastopniki slovenskega ljudstva, ki je kmečko in vbogo ljudstvo, takoj izkoristili to dobroto in sklenili v deželnih zborih, da za male svote ni treba notarjevega podpisa. Na Kranjskem so to res poskusili slovak. poslanci — ali njihov predlog je propadel, ker so glasovali proti njemu slovenski in nemškutarski liberalci. V drugih deželnih zborih menda ni bilo časa za take reči.

Stroški pri notarju so tudi preveliki in to zopet tlači naj več kmeta. Ne bili bi stroški ni pri odvokatih ni pri notarjih tako veliki, ako bi bilo vsakemu prosto, ali hoče ali noče posluževati se notarja, kakor mi je prosto ali hočem posluževati se agenta ali hočem sam opraviti. Ker je pa notarjev podpis po postavi zapovedan, za to je slan. In ravno to je naše načelo: „Dajte svobodo vsem, naj si delajo pisma, kakor hočejo.“ Prepričani smo, da bi si kmetje kmalu pomagali in našli moža, ki bi jim služil za petino, kar zdaj plačujejo notarjem. Ker pa ni upati, da bi moderna država dala ni kmetom ni drugim stanovom svobode in samouprave, za to zahtevamo: Država, ki je ljudstvu zapovedala tako pogosta opravila pri notarju, naj ta opravila sama prevzame ali kakor pravijo: notarjat naj se podržavi in mesto notarjev naj ista opravila opravljajo c. kr. sodniki in njih pristavi. S tem bi slovensko ljudstvo prihranilo do 100.000 gl. vsako leto.

Predlog v tem zmislu je stavil dne 5. dec. m. l. v državnem zboru katoliški poslanec Peitler, a podpisali so ga tudi naši katoliški poslanci: Gregorec, Klun, Povše.

Slovenski kat. listi so vsi z veseljem pozdravili ta predlog, posebno naš dnevnik „Slovenec.“ To pa je nekateri notarje tako vjezilo, da so v deželnem zboru v posebni interpelaciji ovadili „Slovenca“ c. kr. vladi, da hujska ljudstvo proti notarjem (!). Pri tej priložnosti, ko je šlo za neko olajšanje kmetu, so si zopet podali roke naš

slovenski radikalci (dr. Tavčar, Krsnik, Svetec) in nemškutarji (Schaffer i. t. d.) Ljudstvo pa, ki ve koliko trpi in plačuje, bo vedelo samo prav soditi take poslance, naj si bodo Slovenci ali Nemci. Smešno vlogo je prevzel „Slov. Narod,“ ki se trudi ljudem dokazati, da je bolje zanje, da jim dela pisma c. kr. notar in ne c. kr. sodnik. Tega mu pač ne bo nikedo veroval.

Deželni zbor goriški.

Deželni zbor goriški se je razsnil. Vže zadnjič smo povedali, da so se poslanci sprli. Pooblašenci obeh klubov (A. Coronini, Dottori, Gregorčič, Pajer, J. Tonkli, Venutti) so se večkrat sešli, da bi se dogovorili. Prišel je iz Trsta c. kr. namestnik vit. Rinaldini, kateri se je, kakor pravijo, posebno trudil, da bi poslance pregovoril. Slovenski listi so pisali, da Italijani se vže kesajo in da odložijo svoje zahteve, Slovence pa da dovolijo neke nove podpore. Toda, kdor je razmere poznal, moral je vže od začetka reči, da se Italijani ne vdajo, kajti šlo se je bolj za veljavo ko za poedine podpore. Vže imena pooblašencev so pričala, da se dogovarjajo le, da vstrežejo željam njegaja eksc. grof. Fr. Coronini-ja. Manjkalo je še dr. Rojica in dr. Lovisoni-ja.

Konec dogovorov je bil: glavar je sklical sejo dne 13. t. m. ob 11. uri, h koji so prišli le italijanski poslanci, Slovencev pa ni bilo. Deželni glavar je izrekel, da zbornica ni sklepčna in da je vsled tega vsako zborovanje nemogoče. Videlo se je glavarju, da mu je to jako britko delo. — Na to je vit. Pajer izročil glavarju protest italijanskih poslancev. Občinstvo mnogoštevilno zbrano je spremlilo ta protest z demonstrativnim odobrovanjem, kar je glavar takoj pograjal.

Kaj pravijo italijanski poslanci? Da so letos vže od začetka takoj uvideli, da pride do razpora in ko je res do tega prišlo, so oni ponudili spravo po dogovoru zaupnih pooblašencev. Njih poglavitne zahteve so bile 1. podpora namerjavani furlanski železnici vrh vže dovoljenih 50 000 gld. 2. posojilo družbi za namakanje tržiškega polja, vsled česar bi tudi vlada zdatniše podpirala to delo. Slovenci so jim to odločno odbili. — Na to se zahtevali 1. naj bi deželni zbor vsaj priporočil vladi, da naj napravi za imenovano železnico mostove in 2. da naj bi premenil postavbo od dne 30. junija 1884. v zmyslu, da bo smela vlada brez vsake deželne doklade podpirati

L I S T E K

Nezgode starega Ožurja.

Stari Ožur je bil pri nas na glasu velicega skopuha. Privoščil ni dobrega sebi še manj pa drugim. Kadar je bil doma, skoparil je doma, ako je šel na pot, skoparil je ravno tako na poti.

„Veš kaj stara,“ dejal je, ko je odhajal kam na pot, „skuhaj mi, skuhaj nekoliko fižolčka, da ne bo treba denarja izdajati za jed.“ In naložil si je v žepo kuhnega fižola, ter ga jedel po poti. Pijača njegova je bila voda, seveda utrujen popotnik se mora krepčati z vodo, osobito ako je „ubog“, kakor je bil Ožur.

Včasih se je pa Ožurja pri skoparenji pripetila tudi kaka smešna in eno takih vam hočem popisati danes.

Stari Ožur je imel dosti denarja, ni mu bilo treba životariti po sabenjekarstvo, a vender je živel kot naj večji revež. Drv za kurjavo bi si bil lahko nakupil, toda štedil je tudi pri drvah. Kadar je videl, da ni več na dvorišču, šel je v gozd ter prinesel butaro suhljadi. Da bi ga bilo kaj sram, o tem se niti zmeniti ni hotel. Žena ga je večkrat zmerjala, naj vender raje kupi drv in naj suhljad pusti revežem, toda za tako govorenje je Ožur imel gluha ušesa.

Lahko se razume, da so se sosedje in

namakanje tržiškega polja. Tudi to so Slovenci odklonili.

Slovenci pa so zahtevali 1. da naj se vstanovi *deželni šolski zalog*, kar bi pomnilo veliko novo doklado na davke italijanskih davkoplačevalcev, ki plačujejo več ko dve tretjini deželnega davka. 2. da naj se dovoli 15% stroškov za cesto ob levem bregu Soče iz Kanala v Koborid, ki bi stala okolo 250.000 gld. 3. da se nima graditi furlanska železnica predno se dovrši Vipavska. 4. da se dovoli 1000 gld. na leto za slov. obrtno šolo, 10 000 gld. cestnim odborom in sicer 7500 gld. slovenskim, 5.000 za cesto iz Soče v Trento, in še druge manj podpore. 5. da naj od treh pooblašencev v deželno katastrovo komisijo dva izvolijo Slovenci in enega Italijani. Italijani pravijo, da so te zahteve odbili, ker sicer bi bili izdali poslanstvo in narodnost in bi sami sebe vbili. Ob koncu protestujejo proti napadom na italijansko narodnost v državnem zboru in prosijo glavarja naj to sporoči visokemu ministerstvu.

(Dalje prihodnjič.)

Deželni zbor tržiški.

(IV. seja, dne 8. februarja.)

Deželni glavar-župan je naznanil, da presvitli cesar ni potrdil postavbe o nadzovanju ljudskih in meščanskih šol. Te postavbe na Dunaju niso mogli potrditi, ker je v nasprotju z osnovnimi postavami. Predlog o premembli stavbinske postavbe so še enkrat izročili odboru. Na to je posl. Cambon vprašal vladnega zastopnika, zakaj je ministerstvo imenovalo višega državnega pravdnika iz graške sodniške pokrajine in ne iz tržiške? ali zna novoimenovani pravdnik dobro italijanski? Kako se zloga tako imenovanje, ki je žaljivo za italijanski narod, s spravljlivostjo in pravičnostjo koalicijske vlade? Vladni zastopnik je odgovoril, da o vsem tem ni poučen, ker imenovanje c. kr. uradnikov je pravica ministerstva.

Po tej izzivajoči interpelaciji prišla je na vrsto resolucija, v kateri je d'Angeli napadal preč. ordinarijat in slovensko duhovščino v Trstu, češ, da je po vseh mestnih cerkvah skoraj samo slovensko petje. slovenska služba božja, da se v škofijski konviktu vsprejmlje gojence iz Kranjskega, iz Českega in Moravskega, a domačine-italijane se je izključilo; da je duhovščina tuja ljudstvu, da je panslavistična, da skoraj povsod zlorabi leco za politično hujskanje i. t. d. Naročili so enoglasno dež. od-

važčani norčevali iz Ožurja in če mu je le kdo mogel kako narediti, mu jo je naredil, samo da ga je osmešil. —

Nekega dne izvedel je Ožur, da je sosed posekal nekaj debelega drevja v svojem gozdu. „Ha,“ misli si Ožur sam pri sebi, „to bo pa dobro za me, ne bo mi trebalo pobirati suhljadi; čoki lepo debeli so še v zemlji in te obsekam ter imam polno lepega iverja (trsk).“ Srce se mu je smijalo.

Rano vzame Ožur sekiro, oprta koš, ter hiti na tihem proti sosedovemu gozdu. Nobenega človeka ni bilo blizu in že si misli Ožur, da ga nihče ne bo videl, kako bo obsekaval čoke, ter si pripravil lepega iverja. Ali motil se je Ožur; pod gozdom pasel je sosedov Štefè, ki je bil prebrisan glavica.

„Ta gre pa gotovo po trske,“ misli si Štefè, zato se urno skrrije za bližnji grm. Ožur se res pripravi na delo. Razprta koš, vzame iz njega sekiro ter jame obsekavati čok za čokom ter stavi iver v koš. Štefè ga od daleč gleda in si misli: Da bi le šel nekoliko više do onih čokov tam na vrhu, potem mu že naredim tudi jaz eno.“

Kakor je Štefè mislil, tako se je zgodilo. Ožur se je oddalil za precej korakov navzgor in tam obsekaval čoke.

Štefè pa se splazi polagoma do koša, vzame iz njega precej iverja ter zavali na dno velik kamen; po vrhu zopet položi ne-

boru, naj zastavi vse moči, da pribori zatirani (!!) italijanski narodnosti dolžne pravice v cerkvi. — Galerija je glasno ploškala, konservativna stranka je tiho molčala, vladni zastopnik se ni zganil. —

Deželnemu odboru se je naročilo, naj predloži državnim zbornici dve resoluciji o nocih železnicah:

1. naj se zgradi železnica *Divača-Razdrto-Loka* do Rudolfove železnice,

2. naj se podaljša Rudolfova železnica (na severju) čez Karavanke, (na zapadu) čez Ture. Ako se to zgodi, tedaj je železnica po Soški dolini za vselej odložena. Za to nam je toliko bolj žal, da je naš goriški deželni zbor ravno zdaj needin v tej važni stvari.

V komisijo za pregledovanje zemljišnega katastra so izbrani: posl. Mauroner, dr. Gairinger, Valerio; kot namestniki Samcin iz Skeduja, J. Košuta iz Sv. Križa in dr. Kravsenek. — Sejo so sklenili s klici: „Živio cesar Franc Jožef I.“

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dr. Laginja pred volilci. Državni in deželni poslanec isterski dr. M. Laginja je 2. in 3. t. meseca poročal o svojim delovanju volilcem Motovunskega okraja in sicer v selu Kastelir in v selu Močib, dne 10. t. m. pa v Padrni volilcem Poreškega okraja. Zborovanja vršila so se v najlepšem redu in miru. Narod je burno odbravala zahtevo po jednaki pravici hrvatskemu jeziku, kakor jo uživa italijanski jezik, pazno poslušal razlaganje o bodočih volitvah, o potrebi šole in nauka, o načinu, kako bi vlada mogla in morala pomagati ljudstvu, ki ima zarad vinske klavzule veliko gmotno škodo.

Isterski Italijani so bojda sklenili, da njih zastopniki ne vstopijo v deželni zbor, dokler jim vlada ne zagotovi dosežanje narodne posesti.

Štajerski slovenski poslanci so se odpovedali sodelovanju v deželnem zboru, ker se nemška večina čisto nič ne ozira na potrebe slovenskega naroda in ker so vsi nemški liberalni poslanci (razun ministra Wurmbrandta in Stürgka) uložili izjavo, v kateri pravijo, da bi se z osnutjem slovenskega gimnazija ali slovenskih paralelk v Celju kršil dogovor koalicije, da se s tim v nevarnost spravljaja narodni mir, in predlagajo, da se deželni zbor odločno postavi po robu takim napadom na narodno last Nemcev.

kaj iverja, skrrije druge trske v grm ter odide.

Ožur je kmalu obsekal gorenje čoke ter se vračal s polnim naročjem iverja proti košu. Naloži, oprta in hoče vstati. Poskuša ali joj pretežko bo!

„Danes sem pa dosti naložil,“ govori sam s seboj, „toda tako lepega iverja ne pustim tu po nobeni ceni. To bo vesela moja stara, ko jej prinesem tako lepih drv.“

Se enkrat poskusi in res zadene koš na rame, ogleda se okoli in hajdi proti domu. —

„Nikoli v svojem življenju nisem še tako težko nesel,“ pripoveduje Ožur doma svojej ženi, „ali sem pa tudi prinesel lepih drv, moraš jih biti vesela.“

„Pojdi, vbogim pobiraš, ko ti vender ni treba,“ jezí se nadenj žena.

Nekoliko že jezen radi teh besed, iztrese Ožur iver po kuhinji kar po tleh. Ali joj! kaj pa to! iz dna koša izvali se silen kamen in prileti Ožurki ravno pred noge, da se mu reva komaj umakne.

„Na! saj sem vedela, da ne more nič prida biti iz tega, sedaj bi me bil še kmalu ubil na stare dni“, vpije žena.

Ožur kar ostrmí. Nikakor si ne more razlagati, kako je prišel kamen v koš.

„Tu ni bil nihče drugi poleg kakor sam“ — izgovoriti se ni upal. „Sedaj sem jo pa dobro skupil, kako težko sem nesel — kamen in pa še kmalu bi bil poškodo-

Deželnoobrambovska postava v tirolskem zboru. Tirolska je do sedaj uživala nekako zgodovinsko pravico, da je v deželnem zboru sama urejevala in skrbela za deželno obrambo in da so njeni domobranci bili poklicani v prvi vrsti braniti le svojo deželo. Vlada je predložila postavo, po kateri se Tirolska enako drugim deželam uvrsti v skupno deželno obrambeno ustavo in se tirolski brambovci smejo upotrebovati tudi izven dežele. Po dolgem razpravljanju med vlado in zbarsko večino je vlada pri mnogih točkah odjenjala od svojih zahtev in je slednjič deželni zbor vsprejel vladno predlogo.

Katoliška narodna stranka na Ogerskem se že poskuša v volilnem boju. Dosedaj še nima pokazati zmag, no z bojem bo zanesla svoje ideje med ljudstvo. Teh dni je bila volitev v Čakavcu, kjer je proti naučnemu ministru Wlasiču katoliška stranka kandidovala župnika Major-a. Minister je vdobil 1280 glasov in župnik 1220. Kako brezobzirno je delala vlada za ministra, je dokazala s tim, da so orožniki nadbiskupskega tajnika Premuža, ki je govoril za izvolitev župnika, kar prijel in odpravili čez mejo.

Dopisi.

Iz Brd. Zadnji „Pr. L.“ toplo priporoča ustanovljenje Raiffeisenovih posojilnic, in se spominja sosebno naših Brd. V rešnici, če so kje, gotovo so pri nas potrebne. V sled slabih letin, po tudi sem ter tam zaradi slabega gospodarstva zabreli so gospodarji v dolgove, iz katerih bi se zamogli morda rešiti s pomočjo posojilnic. Ako pojde tako dalje, gospodarili bodo v naših krajih goriški in korminski dobrotniki.

Gospod vrednik! malo prerahlo ste potipali goriške odvetnike zaradi sramotnega napada na naš narod. K takim zakletim sovražnikom našega naroda zahajajo večinoma naši Brici in jim polnijo žepe. Skoro vselej, kadar sem vprašal koga, ki je imel pravdo, kakšnega odvetnika ima, zaslišal sem primek ali žida, ali najzagriženejšega sovražnika našega naroda. Od kod izvira toliko zaupanje do odvetnikov židov pri naših ljudeh, ne vem si razlagati!

Brici! če ste prisiljeni pri odvetniku pomoči iskati, ne hodite k takim, ki se z vami zgovoriti ne znajo, in katerim slovenske besede, ki jih izgovarjate, ušesa tržejo. Ne hodite k takim, ki pišejo samo italjanski in o slovenskem jeziku nočejo nič slišati.

val ženo! Ne, nikoli več ne grem po drva, sam Bog me varuj nesreče in sveti Florijan! Oj ti grdi kamen, kako si velik, kako si vendar prišel v moj koš in kako sem imel vendar ravno danes toliko moči, da sem te nesel!

Jezen brne kamen z nogo ali kamen se ne gane, pač pa se Ozur zopet v nogo udari, da kar zaječi.

Dalje se Ozur ne upa več dotakniti kamena, meneč, da mora gotovo začaran biti. Pusti ga pri vratih, kamor je bil prišel sam. —

Sosedov Štefè je prignal domov in šel po nekem opravku ravno mimo Ozurjeve hiše.

„Štefè,“ pokliče ga Ozur, „stopi, stopi semkaj in vrzi ta le kamen venkaj, jaz sem že star, ne dvignem ga več.“

„Oče, kako je pa ta kamen semkaj prišel?“ ponorčuje se Štefè.

„E, veš kaj fant, e, e, prišel je semkaj, veš skoraj je pal stari na noge, veš na noge moji stari,“ dalje ni mogel povedati.

Tudi Štefè od smeha ni mogel ničesar govoriti. Ker je pa spravil kamen na dvorišče, zahvali ga Ozur: „Bog ti povrni Štefè, da si odvalil ta le kamen.“

Štefè pa je sam pri sebi mislil: Bog ti grehe odpusti, ker si ga tako daleč nesel.

Izročajte vaša opravila odvetnikom, ki so slovenskega in kmetovskega rodu. Takim boste zamogli vaše zadeve prav razložiti; oni poznajo tudi, kot otroci kmetovskega rodu, žalostne razmere, v katerih živite. Odvetnika-laha, kmetovskega rodu, menda ni v Gorici. Vsi so v mestu rojeni in izrejeni. Da bi taki ljudje za kmeta-trpina kaj sočutja imeli, zdi se mi neverjetno. Nehajmo vendar enkrat hlapčevati sovražnikom našega naroda in jih bogatiti.

V kratkem bo treba odposlati družbi sv. Mohorja nabrane ude. Z letošnjimi knjigami bili smo prav zadovoljni. Posebno dr. Lampet-ovo sv. pismo nas je zelo razveselilo. Samo nad sestavkom v koledarju „Dve ceni in zdravi pijači“ bilo je spšno spodtikanje. Taki sestavki več škodujejo, ko koristijo. Prepričan sem, da je imel pisatelj dober namen: pa taki nauki se dajo zlorabiti. Kar zadene ponarejanje vina, se ne more našim Brdom nič očitati do zdaj. Sestavek v koledarju zna pa marsikoga premotiti, da bo delal poskušnjo in bo tako sam sebi in drugim škodoval.

Gosp. vrednik! kaj ne da ste vzdihnili, ko ste izvedeli, kaj se je godilo v nekaterin čitalnicah v gorah: Bog, varuj me prijateljev, sovražnikov se bom že sam varoval!

Iz Šebrelj. Sprejmite g. urednik, kratic tek dopis tudi iz naše občine. „Prim. List“ nam je ljub list in nas zanima se svojo krasno naslikano glavo, in s tako lepim berilom. O novoletni naročitvi se ni oglašilo le število starih naročnikov, ampak naročilo se je še več novih iztisov. Naše „Bralno društvo“ je naročilo celo tri iztise. Dragi čitatelji! poprimimo se dela in navodov, katere nam kaže umetno narisana slika na tem poučljivem listu, oklenimo se sv. križa, v katerem je naše upanje. —

O našem društvu par besed.

„Kmetijsko bralno društvo“ v Šebreljah, pričelo je po desetletnem obstanku z letošnjim letom drugo desetletno dobo, kakor upamo v korist celi občini. Dne 12. m. m. je imelo letni občni zbor, v kojem se je celo za tretjino udov pomnožilo. V odbor so bili večinoma enoglasno izvoljeni: predsednik g. Ivan Rejec, podpredsednik Andrej Rejec, blagajnik preč. g. Janez Kokošar, tajnik g. Janez Lapanje, odbornik Andrej Močnik. — Želimo, naj bi novoizvoljeni odbor tudi v prihodnjic prirejal svojim udom primernih veselie, ker le po teh se bo ljudstvo vedno bolj in bolj zanimalo za to koristno društvo. Da bi Bog dal tudi dvajsetletnico enako veselo obhajati, kakor se je pretečeno leto obhajala desetletnica obstanka!

Iz volčanske okolice. Ni še davno od tega, ko so na deželi brali časnike samo „študirani“ gospodje. No, dandanes je temu vse drugače; časniki so našli pot tudi med knečke ljudi. H temu so veliko pripomogle čitalnice, katere so po našej deželi že precej gosto posejane, ali za kmete niso prav primerne. Zato so začeli kmetje sami časnike naročevati. In časnikov imamo Slovenci že lepo število, da je kaj izbirati. In kako po ceni so nekateri? En goldinar si poslal, ljubi kmetič, ob novem letu v Gorico za „Prim. List“; gotovo si že nanj pozabil — in zdaj si za celo leto s koristnim in dobrim berilom preskrbljen; tega si se prepričal iz dosedajnih števil „Prim. Lista“.

Kakor zraste na žitnem polju poleg pšenice tudi ljulka; ravno tako je tudi na slovenskem časnikarskem polju ljulka pognala. Naš „Prim. List“ ne spada med ljulko; zato hribovci, le naročite in berite ga!

F. F.

RAZNOTEROSTI.

Nj. Veličanstvo presvetli cesar je šel obiskat cesarico na južno Francosko.

Družba sv. Mohorja nam je poslala vabilo na naročbo za l. 1895. Čč. družbe-

niki naj ne pozabijo pristopiti k družbi do konca tega meseca.

„Cvetje z vrto sv. Frančiška“ začne letos svoj XIV tečaj. O dozidajnih letnikih lahko rečemo, da ni nabožne knjige v slov. slovstvu, ki bi se mogla s „Cvetjem“ meriti ni po vsebini ni po obliki. Za to je prav živo priporočamo čč. duhovščini in ljudstvu. Cena za celo leto samo 70 kr., ki naj se pošilja na Kostanjevico, P. Gorica.

Nabor vojakov na Primorskem bo de letos: V Trstu od 1. do 9. marcija; v Gradišči 11. in 12. marcija; v Korminu 8. in 9. marcija; v Gorici za mesto 13. in 14. marcija; v Gorici za okolico od 15. do 21. marcija; v Ajdovščini 22. in 23. marcija; v Kanalu 26. in 27. marcija; v Bovcu 29. marcija; v Tolminu od 1. do 3. aprila; v Cerknem 5. aprila. V Sežani 4. in 5. marcija; v Komnu 6. in 7. marcija, v Tržiču 29. in 30. aprila; v Červinjanu od 25. do 27. aprila. V Koprju od 11. do 14. marcija; v Piranu 15. in 16. marcija; v Podgradu 11. in 12. marcija; v Pazinu od 7. do 9. marcija; v Buzetu 1. in 2. marcija; v Bujah od 18. do 21. marcija; v Pulji 29. in 30. marcija, 1., 2. in 3. aprila; v Poreču 26. in 27. marcija; v Motovunu od 4. do 6. marcija; v Rovinju 23. marcija; v Labinju 5. in 7. aprila; v Voloski od 8. do 10. aprila; v Krku 20. in 22. aprila; v Čresu 18. aprila in v Lošinju 16. aprila.

Ženitbena ponudba. V nekem nemškem listu smo brali te dni naslednjo smešno pa resnično dogodnico: Neki vže prileten vdovoc v mestu F. ni mogel več strpeti pri svoji hčeri, ki je oskrbovala gospodinjsvo. Zatorej je sklenil poiskati si družico in je v ta namen razglasil — seveda pod izmišljenim imenom — po časopisih, da se želi poročiti zaradi družinskih sitnosti. In glej! v kratkem je preje cel kup pisem, v katerih so se mu resno ponujale zakona željne Evine hčere. Izmej vseh mnogih ponudeb se je vdovcu najbolj dopadel dopis neke dame, ki mu je naznanila, da ga rada vzame, ker ji doma ni več strpeti. Tej gospodičini torej odgovori starec, da je z njeno ponudbo posebno zadovoljen in jo prosi, naj se na določeni dan pripelje na postajo H., da se osebno seznanita in potrebno dogovorita. — Toda kedo bi mogel popisati neznanško iznenadenje in zadrego starega snubca, ko se mu približa izvoljena nevesta v podobi njegove lastne hčere! — Nadaljni prizor si lahko predstavi čitatelj sam. —

NOVICE.

Goriško.

Č. g. I. Kumar, vikar v Brestovici na Krasu je smrtno obodel in se zdravi v bolnišnici v Trstu. Mementote. — Veleuč. g. dr. A. Faidutti boleha za hripvo vže več ko poldrugi mesec.

Šola. Prestavljen je g. učitelj J. Sivec z Drežence v Nemški Rut; na njegovo mesto pa je prišel iz Nemškega Ruta učitelj g. Kašca.

Dijaški ples ?! — Te dni se je po mestu raznesla vest, da so dijaki tukajšnje c. kr. realke združeni z gimnazijci v noči od sobote na nedeljo (od 9. na 10. t. m.) imeli svoj ples v neki gostilni, ki baje ni na najboljšem glasu. Shšali smo, da so se mladi plesalci še le v nedeljo zjutraj okolu 7. ure se svojimi družicami vračali na dom, a veselica da je vsakega vdeleženca stala 3 for. 50 n. — Tako smo slišali, ne vemo pa, koliko je resnice na tem. Pričakujemo pa vsekakor, da bode šolska oblast dognala, je-li omenjena vest osnovana ali ne, so li, ako je osnovana, dijaki imeli za tako zabavo dovoljenje ali ga niso imeli.

Iz Cerknega smo vdobili: „Podpisana zadruga priredi dne 24. svečana t. l. pop. ob 2. uri svoj redni občni zbor v prostorih g. Petra Jurmana. — Dnevni red: Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. Posamezni nasveti. Vse zadrujne člane vabi vladno Hranilnica in posojilnica v Cerknem. Vek. Ravnikar, Ant. Kosmač, predsednik, tajnik.

„Slov. zveza“ v Šempetru priredi 24. svečana v dvorani g. V. Cernica pred-pustno veselico s petjem in igrami. Pro-gram je jako zanimiv. Začetek točno ob 6. uri zvečer; vstopnina za ude 10 kr., za neude 30 kr.; sedeži po 10 kr. Vstop je dovoljen le povabljenim gostom.

Iz Vertojbe smo vdobili dopis, da so fantje-ponočnjaki zastrupili vodnjak z žve-plenkami. Več o tem prihodnjč.

V Orehovljah prodala se bo opušče-na kapelica sv. Silvestra.

V Biljah pripravili so za tamkajšnju vikarijsko cerkev dve spovednici, kateri sti cerkvi v kras. Takih spovednic ne vidimo v vsaki cerkvi. Načrt spovednicam je na-pravil slikar J. Gosar; delo pa je izvršil domači mizarški mojster J. Komel.

V Sovodnjih prikazala se je bila med otroci nalezljiva bolezen davica, vsled česar se je šola zaprla. Med drugimi otro-ci umrl je tudi tamkajšnjemu g. učitelju I-vanu Benku najmlajši šestletni sin Jožef.

Iz Tolmina. Sv. misijon se obhaja te dni v Tolmini. Vodijo ga preč. gg. Laza-ritti iz Ljubljane in sicer Nežmah, Macur in Klančnik. Vkljub neugodnemu vremenu je cerkev večno polna, da, natlačena ver-nega ljudstva. Bog daj svoj blagoslov!

Iz Volč. Dne 9. t. m. so pogrebli 48. letnega samca Jakoba Fon-a, katerega je dne 7. t. m. pri Fonah, nad Volčami, plaz snega nesrečno s sabo potegnil in vlekkel po strmini čez skalovje v propad, kjer si je desno nogo v stegnu zlomil in vso glavo razbil, da je koj dušo izdihnil.

Nagle in neprevidene smrti, reši nas o Gospod!

Iz Volčjega gradu. Danes nekaj o šoli. Sedanja šolska uprava nikakor ni pri-merna, posebno za našo od Komna tri do-bre četrti ure oddaljeno občino, kajti misli-ti si morate, da naša nežna mladina mora večinoma obiskovati šolo tri ure dopoldne in tri popoldne; ob 8. uri zjutraj mora odriniti in popoldne prihaja domu ob 5. in ves ta čas ostajajo naši otroci brez jedi in pijače, zraven tega trpe zdaj v zimskem času ve-liko mraza. Če pa izostanejo iz šole, naloži se globa starišem. Naši otroci dokler v šo-lo ne hodijo, so še čvrsti in zdravi, potem pa hirajo na telesu. Bilo bi torej zadostno tri ure poduka na dan. Nadjamo se, da bode veleslavni c. kr. šolski svet sprevidel naše reve in tuže in potrebno vkrenil.

Zopet ponarejeni petdesetaki. — V soboto prinesel je neki mož iz kobariškega Kota v Kobarid, in sicer v glavno prodajalnico tobaka, zopet ponarejen pet-desetak. Prodajalec ni precej zapazil, ampak še-le v nedeljo, ko je nesel na pošto 3 petdesetake, zapazili so tam, da je eden ponarejen. Pravijo, da se ponarejeni petde-setaki lahko spoznajo, ker imajo bolj raskav papir in se bolj blede barve. Prodajalec tobaka ima sploh navado, od kar taki pet-desetaki v promet prihajajo, da si vselej natanko zapiše, od koga je petdesetak pre-jel, in tako mislim, da si je tudi sedaj na-tanko zapomnil moža, ki mu je dal ta pet-desetak. Ne bo toraj dolgo, in oblast ga bo imela v rokah.

Tržaško-Istersko.

Po pok. g. Karolu Mosè-tu, župniku pri sv. Jakobu, so se v več cerkvah ško-fije opravile slovesne zadušnice. Hvaležnost je res lepa reč; kajti pokojni g. župnik je bil dolgo let goreč voditelj bratovščine sv. R. Telesa in je marsikateri vbožnejši cerkvi preskrbel lepa cerkvena oblačila.

V obrambo g. Dolinarja. Nečuvenci napad, katerega je provzročil s svojim po-ročilom svetovalec Venezian v mestni seji tržaški od dne 31. jan. na osebo g. Doli-narja, vrlega in vestnega šolskega nadzor-nika za slovensko okolico, je vznemiril vse slovenske rodoljube. Radi tega tudi namer-javajo povabiti vse stariše, kojih otroci o-biskujejo okoličanske šole, da podpišejo zaupnico vrlenu g. nadzorniku v priznanje za njegovo odločnost in ljubezen do njeho-

ve mladine. S tem hočejo protestovati proti krivičnemu postopanju tržaškega magistrata in ovirati njegove neopravičene zahteve, da bi se dotični g. nadzornik odstranil in na-domestil s kakim privrzcem magistra-tovem.

Viši državni pravdnik v Trstu je imenovan predsednik celjskega okrožnega sodišča g. Gertscher.

Ravnatelj c. kr. gimnazija v Pu-lju je imenovan g. A. Ptitz, do zdaj prof. na Dunaju.

Šoli sv. Cirila in Metoda v Trstu preskrbel je za božjo čast goreči gospod Luka Saražin 3 sv. razpela s križi. Do se-daj bile so samo *podobe* Križanega v 3 u-čilnicah. Razpela 40 cm visoka so umetniški vkusno izgotovljena pri Kristjanu Mahl-knechtu v Grödenu na Tirolskem ter sta-nejo preko 30 fl.

Pri Sv. Ivanu se je ustanovilo novo konsumno društvo.

Kolo imenuje se novo slovansko pev-sko društvo v Trstu. Ustavilo se je 27. t. m. Predsednik mu je g. Miha Kamušič.

Trst je štel 1894 l. 159.739 duš. Iste-ga leta se jih je rodilo 5.012 (2.578 mo-škega in 2.434 ženskega spola); umrlo pa 4.849 (2.490 mošk. in 2.359 žensk. spola). Povprečno tedaj na 1000 prebivalcev se šteje 31 rojenih. 30 pa umrlih.

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prinodnja številka „Primorskega Lista“, izide dne 28. februarja.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli števil. 17.
se priporoča velečastiti duhovščini za na-pravo cerkvenih posod! — Kakor novo v napravo ali staro v prenovitev.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene reči, se bo-do po želji prečastitih p. n. gospodov na-ročnikov prav vgodni plačilni pogoji stavili.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!
Ilustrovan cenik zastoj in franko.

Ivan Reja

gostilničar

„ALLA COLOMBA“

ob velikej vojašnici, na desnem voglu v u-lico Morelli, toči domača vina ter postreže tudi z raznimi prav okusnimi jedili.

Pristno, črno istrijansko vino

prodaja podpisana na debelo od 56 litrov dalje v vsakej množini in jamči za prist-nost.

Velemenjem gg. odjemnikom pošilja na zahtevanje pokušnjo na dom. Vsa naro-čila, pismena in ustmena, sprejema edino le Antonija Gosar.
V Gorici, Travniki, št. 13. I.

Tovarna ustanovljena leta 1863

Slamnike !!

Vsakovrstne oblike, najnovejše mode, iz domače in tuje slame, izde-luje, popravlja, stafira in prodaja na drobno in debelo

V Domžalah pri Ljubljani

Franc Cerar
(popred Janez Markužič)

Cenike na zahtevanje franco.

Tovarna ustanovljena leta 1863

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. Dr. Lisjaka št. 23.

prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, milo (žajfo) itd., po-sebno dobro oljkino olje za večno luč v cerkvi itd.

Edvard Paulin,

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne *nagrobne vence*, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, tra-kove, zlate erke i. t. d. po najnižih cenah.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubald pl.

Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani
priporoča:

ZA ŽELODEC:
Marijalske kopljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gl. 3 tuct. 4 gl. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanju, skaženem želodeci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gl. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščini ali prsni sirup za odraščo-ne in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečino, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gl. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bo-lečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica a 50 kr., 6 steklenic 2 gl. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sred-stva se dobivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, in cerkv. oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristne garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo pro-tokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 kr.“

Nadejate se obilnih naročil zagota-vljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

I. Kopač, svečar